

Asia: VN/30977/2025

Hallituksen esitys valtionhallinnon henkilöstöturvallisuutta edistäväksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

1. Huomionne vaikutusten arvioinnista?

Lyhyellä–keskipitkällä aikajänteellä arvioimme lakiesityksen täytäntöönpanon ja esimerkiksi turvallisuusselvitysreksiterin uusien käyttömahdollisuuksien aiheuttavan jossain määrin viranomaisten sisäisten ja viranomaisten välisten prosessien ja järjestelmärajapintojen kehittämistä sekä hallinnollista työtä. Keskipitkällä – pitkällä aikavälillä arvioimme kuitenkin, kuten esityksessä, että esityksen vaikutukset viranomaisten toimintaan, talouteen ja turvallisuutteen ovat pääasiassa positiivisia.

Senaatti-konsernin näkemyksen mukaan vaikutukset on arvioitu riittävästi ja hyvin eikä Senaatilla ole niihin enemmälti lausuttavaa.

2. Huomionne ehdotetusta valtion virkamieslain 6 c §:n muutoksesta ja perusteluista?

Senaatti-konsernilla ei ole lausuttavaa muutoksesta.

3. Huomionne ehdotetusta valtion virkamieslain 7 §:n muutoksesta ja perusteluista?

Senaatti-konsernilla ei ole lausuttavaa muutoksesta.

4. Huomionne ehdotetusta valtion virkamieslain 19 a §:stä ja perusteluista?

Senaatti-konsernilla ei ole lausuttavaa muutoksesta.

5. Huomionne ehdotetusta valtion virkamieslain 40 §:n muutoksesta ja perusteluista?

Senaatti-konsernilla ei ole lausuttavaa muutoksesta.

6. Huomionne ehdotetusta turvallisuusselvityslain 50 §:n muutoksesta ja perusteluista?

Ehdotuksella tunnistetaan olevan positiivisia vaikutuksia ja yleisellä tasolla Senaatti-konsernin liikelaitokset pitävät hyvänä kehityksenä, että se turvallisuusselvitysten näkökulmasta rinnastetaan viranomaisiin. Liikelaitokset on suuri turvallisuusselvitysten hakija ja liikelaitosten toimintaan ja toimeksiantoihin liittyy runsaasti tehtäviä, joissa henkilön nuhteettomuuden varmistaminen on tärkeä osa valtion tai yleistä turvallisuutta koskevien riskien hallintaa.

Tunnistettujen tehokkuus- ja kustannushyötyjen voidaan kuitenkin arvioida toteutuvan vain, mikäli liikelaitoksille saadaan sähköinen rajapinta turvallisuusselvitysrekisteriin tietojen syöttämistä ja hakemista varten.

Edelleen rekisterin käytettävyyttä tulisi laajentaa, jotta selvityksiä voidaan hyödyntää tehokkaasti valtionhallinnon sisäisessä toiminnassa. Selvityksen kohteella tulisi olla mahdollisuus antaa turvallisuusselvitysrekisterin käyttäjille oikeus tarkastaa selvityksen voimassaolo ilman uutta suostumusta. Vaihtoehtoisesti Senaatti-konsernin liikelaitoksilla tulisi olla mahdollisuus rekisteröidä omien alihankkijoidensa turvallisuusselvityksiin liittyvät tiedot ja tarvittaessa jakaa tieto tilaa käyttävälle tai hankkeessa asiakasosapuolena toimivalle viranomaiselle.

7. Muut mahdolliset huomionne hallituksen esitysluonnoksesta?

Turvallisuusselvityslain uudistamisen tavoitteena oli vähentää päällekkäisiä selvityksiä ja sujuvoittaa hallinnollisia menettelyjä. Käytännössä lain soveltaminen, erityisesti valtionhallinnon sisäisiin palveluntuottajiin, on johtanut päinvastaiseen lopputulokseen.

Senaatti-konsernin liikelaitokset vastaavat sovitusti sekä lain perusteella valtion toimitilojen ja rakennushankkeiden turvallisuudesta. Nykyisessä lainsäädännössä ja sen soveltamiskäytännössä on kuitenkin useita ongelmia, jotka vaikeuttavat tehtävän toteuttamista. Liikelaitokset pitävät lausuttavana olevaa esitystä erittäin tervetulleena askeleena oikeaan suuntaan, mutta tunnistetuista haasteista esitys vastaa valitettavasti edelleen vain osaan ja niihinkin varauksin.

Alla on lyhyesti kuvattu korjausehdotuksineen ne olennaisimmat ongelmat, joihin lausuttavana oleva luonnos hallituksen esitykseksi ei toistaiseksi vastaa.

Päällekkäiset selvitykset: Samoista henkilöistä joudutaan usein hakemaan päällekkäisiä selvityksiä eri viranomaisilta, koska selvitystietoja ei voida jakaa viranomaisten kesken. Pahimmassa tapauksessa samoista henkilöistä haetaan kymmeniä päällekkäisiä selvityksiä eri hakijoiden toimesta. Nykyinen lainsäädännön tulkinta ei mahdollista selvitysten tulosten jakamista, vaikka kyse olisi samasta henkilöstä, samasta työtehtävästä ja saman suojattavan edun turvaamisesta. Turvallisuusselvitystodistusmenettely ei ole käytännössä ratkaissut tätä ongelmaa.

Liikelaitokset ehdottavat lakiin lisättäväksi säännöksen, joka mahdollistaa turvallisuusselvityksen tuloksen jakamisen viranomaisten välillä, kun kyseessä on sama suojattava etu ja/tai selvityksen kohde antaa tähän suostumuksensa.

Hakijan roolin epäselvyys ja suojattavan edun määritelmä: Nykykäytännön mukaan selvityksen hakijaksi määritellään ja hyväksytään tilan käyttäjä tai rakennushankkeen asiakasosapuoli.

Nykytilanne on erityisen ongelmallinen Senaatti-konsernin liikelaitoksille, joilla on rakennusten omistajina ja hankkeiden tilaajina kokonaisvastuu tilojen ja hankkeiden turvallisuudesta. Liikelaitokset pitävät epäloogisena ja -tarkoituksenmukaisena, että suojattavan edun arvioinnissa ei nykyisellään lainkaan huomioida kiinteistön omistajan turvallisuutta koskevaa vastuuta. Kiinteistön ja tilojen turvallisuusvastuu kuuluu ensisijaisesti rakennuksen omistajalle tai hankkeen tilaajalle. Rakennushankkeen aikana rakennushankkeeseen ryhtyvän vastuu on lakisääteinen (rakentamislaki 751/2023 ja valtioneuvoston asetus rakennustyön turvallisuudesta 205/2009). Rakennustyön jälkeenkin kiinteistönomistajan vastuu kiinteistön ja siellä asioivien turvallisuudesta on oikeuskäytännössä vakiintuneen linjan perusteella jopa ankaraa, tuottamuksesta riippumatonta vastuuta. Myös liikehuoneenvuokralain (482/1995) mukainen vuokranantajan vastuu tilojen soveltumisesta siihen käyttöön, johon ne on vuokrattu, on syytä huomioida.

Liikelaitokset ehdottavat lakiin täsmennettäväksi suojattavan edun määritelmän sekä selvityksen hakijan roolin siten, että vastuu on linjassa rakennusten omistajan ja hankkeiden tilaajan vastuun kanssa. Turvallisuusselvityslain 15 §:n perusteluita olisi syytä selventää niin, että selvityksen voisi hakea laissa esitetty tehtävän antaja.

Flink Tomi

Tämä lausunto on Senaatti-konsernin liikelaitosten, Senaatti-kiinteistöt ja Puolustuskiinteistöt, yhteinen. Lausunnon valmisteluun on osallistunut tarvittavassa määrin molempien liikelaitosten asiantuntijoita.